

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
УМАНСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ ПЕДАГОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ПАВЛА ТИЧИНИ

Факультет соціальної та психологічної освіти
Кафедра соціальної педагогіки та соціальної роботи

Семчук Юлія Дмитрівна

ЗАЙНЯТІСТЬ ТА ПРОФЕСІЙНИЙ РОЗВИТОК МОЛОДІ
В УКРАЇНІ

Спеціальність 231 Соціальна робота

РЕФЕРАТ

бакалаврської роботи
за освітньо-професійною програмою «Соціальна робота (соціально-
психологічне консультування)»

НАУКОВИЙ КЕРІВНИК: кандидат педагогічних наук,
Левченко Наталія Володимирівна

Умань – 2021

ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА РОБОТИ

Актуальність теми дослідження. Одним з головних чинників успішного життя молодій людині є хороша робота. На сучасному ринку праці молодь займає особливе становище. З одного боку, внаслідок відсутності досвіду та практичних навичок роботи, молоді люди мають менше можливостей, особливо при первинному працевлаштуванні. З іншого боку, сучасна молодь більш мобільна, технічно підготовлена і здатна гнучко реагувати на кон'юнктурні зміни ринку, що є одним з основних переваг при працевлаштуванні.

Динаміка соціальних процесів, формування нової системи економічних відносин, невизначеність соціально-політичних орієнтирів значною мірою спричинили труднощі соціалізації молодій людині. Як і суспільство в цілому, його молоде покоління живе в стані соціального напруження. З року в рік відчутнішою стає проблема зайнятості населення і, насамперед, молоді. Все більше молодих людей не в змозі знайти роботу.

Однак, реальне загострення проблем зайнятості населення взагалі й молодіжної зайнятості зокрема відбувалося значно швидше, ніж за показниками офіційної статистики. Парадоксально, але молодь, хоч і є найбільш активною і перспективною частиною населення, становить основну частину безробітних в Україні. За даними Держкомстату, 46,3 % безробітних становлять молоді люди віком 20-24 роки. Безробіття серед молодого населення призводить до тяжких соціально-економічних наслідків – від розпаду молодих сімей до збільшення рівня злочинності серед молоді. Для молоді України такі процеси можуть стати необоротними.

Сьогодні безробіття в Україні має «молоде обличчя». За даними парламентського Комітету з питань молодіжної політики, фізичної культури, спорту та туризму 40 % безробітних – громадяни віком до 30 років.

Аналіз стану на ринку праці дає можливість констатувати, що в Україні сьогодні вже існує і вимагає свого розв'язання проблема молодіжного

безробіття. Поряд із соціально-економічним усе відчутніше постає соціально-психологічний аспект цієї проблеми.

Актуальність зазначеної проблеми, її недостатнє теоретичне вивчення та практична реалізація обумовили вибір теми кваліфікаційної роботи **«Зайнятість та професійний розвиток молоді в Україні».**

Мета дослідження: на основі теоретичного узагальнення проблеми дослідження виявити та розкрити особливості зайнятості та професійного розвитку молоді.

Завдання дослідження:

- 1) здійснити аналіз становлення та розвиток молоді на ринку праці та з'ясувати ключові поняття досліджуваної проблеми;
- 2) проаналізувати зарубіжний досвід зайнятості та професійного розвитку молоді;
- 3) визначити причини молодіжного безробіття;
- 4) розробити проєкт молодіжного центру зайнятості та професійного розвитку молоді в закладі вищої освіти

Об'єкт дослідження – зайнятість та професійний розвиток молоді.

Предмет дослідження – особливості працевлаштування та професійного розвитку молоді.

Методи дослідження. Для досягнення поставленої мети і розв'язання визначених завдань застосовувались загальнонаукові методи: *теоретичні* – вивчення, узагальнення, аналізування педагогічної, психологічної, соціальної, соціологічної, політичної літератури з досліджуваної проблеми; *емпіричні* – спостереження, дослідницькі бесіди, вивчення результатів діяльності, анкетування, опитування, інтерв'ю.

Теоретичне значення роботи, полягає в тому, що здійснено аналіз зайнятості та професійного розвитку молоді в Україні.

Практичне значення роботи, полягає в розробці та впровадженні наукових положень і висновків дослідження для підготовки майбутніх соціальних працівників до роботи з молоддю.

Результати дослідження можуть бути впроваджені у розробку навчально-методичного комплексу до навчальних курсів «Соціальна політика»; «Соціальна робота з різними групами клієнтів», «Практикум соціальної роботи», «Теорія і практика молодіжної роботи», для науково-методичного забезпечення професійної підготовки здобувачів вищої освіти всіх освітніх ступенів спеціальності «Соціальна робота» закладів вищої освіти.

Результати дослідження впроваджено у практику роботи Школи передового досвіду «Школа соціальних знань» Управління праці й соціального захисту населення Уманської міської ради та Уманського державного педагогічного університету імені Павла Тичини.

Експериментальна база дослідження – студентська молодь Уманського державного педагогічного університету імені Павла Тичини.

Апробація результатів досліджування. Основні концептуальні положення й результати наукової роботи друкувалися у колективних монографіях, журналах та доповідались на науково-практичних конференціях: Всеукраїнська науково-практична конференція «*Актуальні проблеми підготовки фахівців соціальної сфери*» (21 квітня 2020 р.); «Нормативно-правове регулювання державної молодіжної політики в Україні» XIII Всеукраїнська наукова студентська конференція «*Наука. Освіта. Молодь 2020*» (22 квітня 2020 р.)

Структура роботи. Кваліфікаційна робота складається зі вступу, двох розділів, висновків, списку використаних джерел.

ВИСНОВКИ

У кваліфікаційній роботі наведено теоретичне узагальнення важливого й актуального завдання – теоретично обґрунтувати особливості зайнятості та професійного розвитку молоді в Україні. Результати проведеного дослідження засвідчили досягнення мети, розв’язання поставлених завдань і стали підставою для таких висновків:

Відповідно до першого завдання здійснено аналіз становлення та розвитку молоді на ринку праці та з’ясувати ключові поняття досліджуваної

проблеми. Станом на 01.01.2020 р. чисельність молоді віком від 14 до 35 років в Україні становила 10 885,0 тис. осіб, на початок 2019 р. – 11 530,2 тис. осіб, на початок 2018 р. – 12 160,1 тис. осіб. Тобто порівняно з початком 2017 р. 3 чисельність молоді зменшилась майже на 2 млн осіб. Скорочення чисельності молоді відбувається на тлі зменшення загальної чисельності населення країни. Сьогодні безробіття в Україні має «молоде обличчя». За даними парламентського Комітету з питань молодіжної політики, фізичної культури, спорту та туризму 40 % безробітних – громадяни віком до 30 років.

Поняття «молода людина» визначає особу віком від такого, в якому вона може закінчити обов'язкову освіту, до такого, в якому вона знаходить перше робоче місце. Тому при офіційному визначенні ООН молоді як осіб віком від 15 до 24 років. **Безробіття** – це сильний психологічний стрес, тому необхідно враховувати динаміку його розвитку та пов'язувати з нею форми та методи допомоги.

Відповідно до другого завдання проаналізовано зарубіжний досвід зайнятості та професійного розвитку молоді. Кожна країна реалізує власні стратегії щодо вирішення проблем зайнятості молоді та регулювання ринку, що, насамперед, враховує особливості економічного і політичного розвитку, національні традиції, демографічні трансформації суспільства, міграційні процеси, професійно-кваліфікаційний рівень населення. Загалом розрізняють п'ять основних моделей регулювання зайнятості та ринку праці: американську, соціал-демократичну (або скандинавську), ліберальну (або англосаксонську), консервативну (або континентально-європейську) та японську. Загалом країни зі скандинавською моделлю державного регулювання відрізняються між собою лише показниками рівня безробіття, середньої заробітної плати та різними підходами до виплат по безробіттю, що обумовлено традиціями і рівнем розвитку економіки кожної країни. Ліберальна, або англосаксонська (Велика Британія, Канада, Австралія, Нова Зеландія) модель державного регулювання ринку праці характеризується

відносно пасивною державною політикою зайнятості, однак багато функцій на себе перебирають профспілки і громадські організації.

Відповідно до третього завдання визначено причини молодіжного безробіття: диспропорція між пропозицією та попитом на робочу силу; невідповідність вимог і можливостей молоді та працедавців; відсутність вакансій таких як, скільки в недостатній пропозиції робочих місць, що за розміром оплати, змістом та умовами праці були б привабливими для сучасної освіченої молоді.

Відповідно до четвертого завдання розроблено проєкт молодіжного центру зайнятості та професійного розвитку молоді в закладі вищої освіти. Метою проєкту було створення бази вакантних пропозицій та підготовка безробітної молоді студентів-випускників до роботи та підвищення рівня працевлаштування молоді та студентства через інформування цільової аудиторії про можливості працевлаштування, надання допомоги з працевлаштування та формування навичок пошуку роботи та організації власної самозайнятості.

Наше дослідження не вичерпує означену проблему і передбачає здійснення наступних кроків, спрямованих на вивчення інноваційних форм профорієнтаційної роботи щодо зайнятості молоді.